

Johann Quistorp Abraham Heyse

**Disputatio Theologica continens Exegesisin Dicti Apostolici Rom. III. vers. 23. 24.
25. 26. De Iustificacione Hominis Peccatoris coram Deo, Eiusq[ue] causis
omnibus**

Rostochii: Keil, 1644

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn738032662>

Druck Freier Zugang

Vert. : A. Heyse

F. Christop / B

R. U. theol. 1644.

DISPUTATIO THEOLOGICA
continens Exegetin
DICTI APOSTOLICI ROM. III.
vers. 23. 24. 25. 26.

De
JUSTIFICATIONE
Hominis Peccatoris coram
DEO, Ejusq; causis omnibus,

Quam
Divino Aspirante Numine
Cum consensu Venerabilis Facult. Theolog.
In celeberrimâ Rosarum Academiâ
SUB PRÆSIDIO
VIRI perquam Reverendi, Excellentissimi, & Clarissimi
DN. JOHANNIS QUISTORPII,
SS. Theol. Doctoris, Profesf. Publ. & Facultat.
Theolog. Senioris; Fautoris & Præceptoris sui maximè
colendi,

publicè ventilandam proponit
ABRAHAMUS HEYSEUS
Dantiscanus.

Habebitur ad diem 18. Maji S. V.
In Auditorio Majori.

ROSTOCHII;

Typis imprimebat NICOLAUS KEIL, Acad. Typogr.
Anno Reparatae Salutis M. DC. XLIV.

LIBRARIATONE
MUSEI ECCLESIAE COLONIENSIS
Omnino in omnibus

J. N. D. N. J. C. A.

THESIS I.

gressuri, bono cum DEO, Analy-
sin dicti hujus Apostolici, ordinis melioris cau-
sa Subjectum & Prædicatum observamus.

2. In Subjecto monstrat Apostolus Ob-
jectum Justificationis, quod Subjectum præ-
dicationis alias dicitur, idq; dicit esse omnes ho-
mines, quo non solos impios intelligit, eosq; peccatorum nomine
insignit, sed pios æq; ac impios; quod probatur ex versu præced.
9. ubi de Judæis (per quos in Ecclesiâ constituti) & de Græcis
(per quos increduli intelliguntur) dicit; quod sub peccato sint, &
alibi (a) prolixius probavit, quemadmodum etiam mentem ejus
fufius præter alios explicant D. Ecchardus (b) & D. Meisnerus (c)

3. Quæstio autem initiò hic oritur: Anne ab hac universali
Regulâ sint quidam excipiendi, v. g. Jeremias qui in utero dicitur
sanctificatus (d) Johannes, cui magna prærogativa à Christo ipso
tribuitur; (e) Et in utero materno Salvatorem mundi cognovisse
dicitur (f) Maria, quam sanctam in utero conceptam esse, ex of-
culo parentis matris Marix infixi fingunt Pontificij, referente D.
Osiandro (g) hincq; varia ipsi elogia tribuunt, quibus sanctam &
omni nævo carentem asserunt, quæ legi possunt apud Bellarminum
(h) & apud D. Chemnitium (i)

4. Verùm huic Errori præter alia argumenta quæ apud Gra-
werum (k) Meisnerû (l) & alios occurrunt hoc opponimus argu-
mentû petitum ab universalitate Apostolici asserti omnes peccasse,
dicentis, nec quenquam sanctum veneramus, excepto unico homine
in gratia Christo Jesu (m)

5. Rejicimus secundò errorem Pelagij qui infantes ab hac uni-
versali exceptit, cum aliis Schismaticis, quorû bene multi enumeran-
tur apud D. Chemnitium (n)

(a) Rom. 11.
32. Gal.

3. 22.
(b) Tom. 2.

disp. Gieff.
12. th. 35

(c) Anthy.
dec. 1. disp.

5. q. 3. th.
7. S. 5.

(d) Jer. 1. 5.

(e) Matth.
11. 11.

(f) Luc. 1.
44.

(g) Hist.
Eccl.

(h) l. 4. de
A. G. c. 5.

(i) Exam.
Conc. Trid.

part. 1. f.
105.

(k) part. 2.
art. 2. in

A. C. m. 3.

(l) Anthy.
dec. 1. disp.

5. q. 3.
(m) Rom.

5. 15
(n) part. 1.
L. C. de

6. Sec.
pecc. orig

6. Sequitur 2. Prædicatum, in quo Apostolus de his omnibus, duo enunciat, quorum primum statum depravationis, secundum statum Reparationis spectat. De primo dicit: *Quod omnes peccaverint*. Hic $\odot$ peccare, non tantum denotat actuale delictum, sed in genere quamvis *ἀνομιαν* ($\odot$) & reatum vitioso affectu contractum, ita ut ne ipsum originale malum excludatur,

(o) 1. Joh.
3. 4.

7. Quod Apostolus ulterius innuit his verbis: *Et deficiuntur gloria*, per quam gloriam intelligimus eam, quam DEUS judicat esse gloriam & quâ vivificat, uti exponit B. Chemnicus. (ρ) Et non tantum Externam illam felicitatem, quam homo ante lapsum habuit, dominium in animantia, corporis impassibilitatem, & immortalitatem, sed & interna animi dona v. g. Justitiam Sanctitatem, Affectuum & voluntatis seu rationis harmoniam &c. Quæ erat gloria, quâ in facie DEI ornati eramus; Illa autem jam amissâ panno isto abjectio induti sumus (ρ) Deoq; quasi factor horrorq; sumus, cum omnibus posteris.

(q) Esa.
64. 6.

8. Queritur autem: An verè legitime, & non læsâ DEI justitiâ possimus privari gloriâ illâ cum Adamo, propter peccatum, quod ipsi non commisimus? Hoc ipsum cum Orthodoxis, nisi Scripturæ testimoniis, contra Adversarios quosvis affirmamus.

9. Verè autem contrahi hoc malum dicimus: Non tantum per Imputationem, aut imitationem ut Pelagius deliravit, sed per propagationem, quod etiam demonstrant Clarissima Scripturæ dicta e. g. quod dicamur in peccatis concepti (ρ) & nati quod mors in omnes transferit, eò quod omnes in Adamo peccaverimus (ρ) seu quod in omnes peccatum ejus propagatum sit, explicante D. Chemnitio (ρ) quod omne figmentum humani cordis ad malum primum sit à juventute. (ρ) imò quomodo stare dictum Pauli asserentis (ρ) Nos Naturâ filios iræ esse, nisi jam in utero maledicti essemus, non quod natura sic creata, sed quod in Adamo vitata sit, ut loquitur Calvinus (ρ) & quæ sunt similia hujus generis dicta.

(v) Eph.
2. 3.

10. Et quidem illæsa DEI justitia hoc malum in totum genus humanū verè propagari, ac eo ipso gloriâ istâ privari dicimus; Contra quod objiciunt Adversarij; DEUM detestari, ut filius moriatur

(y) Ezech.
18. 20.

to

to naturali totum genus humanum concernente, sed de singulari, ut ex contextu demonstratur.

11. Imò dicendum est: Sic potius justitiam DEI declarari, quam fervidus & Zelotes est, ut etiam in multas generationes visitet peccata parentum (z) Et quemadmodum DE I justitia non loesa fuit, in eo, quod unus homo scilicet Christus, qui simul est DEUS benedictus in secula (a) pro omnium delictis innocens satisfaceret, lytronq; sufficiens solveret, illaq; redderet, quæ non rapuerat (b) sic nec hoc eidem injuriam infert, ut unius delicti poenam omnes posterius portent, quemadmodum hujus iræ & justitiæ divinæ plurima in sacris literis occurrunt exempla.

(z) Exod.

20. 5.

(a) Rom.

9. 5.

(b) Ps. 69. 5.

12. Adde quod imperscrutabilia sint DEI judicia, quæ occulta esse possunt, injusta esse non possunt: Quis igitur es o homo, qui respondeas DEO & obloquaris. (c)

(c) Rom.

9. 20.

13. Quæritur etiam circa Analysin hujus dicti: An in malo illo originali præter privationem etiam aliquid sit quod dici possit positivum? Quam quæstionem fuse deducit Bellarminus (d) reprehendens Lombardum & alios Scholasticos, quod quæstionem affirmarint, ipse autem tantum, dicit, peccatum originale esse meram culpam, & justitiæ gloriæ inesse debitæ carentiam, nullamq; qualitatem positivam includere, contra quam sententiam prolixè disputat D. Chemnitius (e)

(d) lib. 5. de

A. G. c. 15.

(e) part. 1.

Exam. cõc.

Trid. f. 92.

14. Nos Scripturæ testimonia, & ductum Pauli in hoc Aphorismo expressum sequentes cum illis statuimus, modò absit argutatio in verbis qui dicunt: Peccatum originale aliquid privasse aliquid posuisse.

15. Non enim Spiritus S. tantum in hoc loco *ἐπέσειγ* gloriæ asserit, sed & *ἵεναι* mali monstrat, dum omnes peccasse dicit: Atqui non omnes homines peccarunt actualiter, qui vel ante Baptismum, vel etiam ante iudicium boni & mali obierunt, & tamen etiam illi sub hac universali continentur quod peccaverint E. ut labes, sive ad peccandum proclivitas quædam, delictorum, eorundemq; poenarum reum faciens in illis intelligatur, opus est.

16. Ut taceã plurima Scripturæ testimonia, in quibus non tantum gloriæ hujus & imaginis divinæ absentia negativè describitur,

(f) *Gen.* sed etiam pravorum affectuum, & corruptionis positio asseritur, ut
8. 21. sunt ad mala à juventute proclivitas (f) in quo loco non est hyper-
(g) *l. s. de* bole quædam excedens rei veritatem, ut explicat Bellarminus (g)
A. G. c. 3. sed totius generis corruptio indigitatur, ut fuse demonstrant D. Meif-
(h) *Antr.* nerus (h) & alij. Peccati inhabitatio (i) & quæ sunt similia, quæ
dec. 1. disp. passim in Scripturis occurrunt, & apud eos qui controversias tra-
6 q. 3. th. 4. tant reperiuntur.

(i) *Rom.* 17. Vidimus prædicati partem unam, quæ statum depravatio-
7. 18. nis notat; Sequitur altera, quæ statum Reparationis describit; Illa
est justificatio nostra, quam per omnes causas describit Apostolus.

18. Antequam autem illas explicemus, operæ pretium est Ho-
monymiam, quæ errorum est genetrix, evolvere, quam vocabulo
justificationis inesse deprehendimus, propter varias ejusdem ac-
ceptiones.

19. Non placet autem jam, nec scopi nostri est, varias Etymo-
(k) *part. 2.* logicarum rationum recitare sententias, quæ apud Authores pas-
L. C. *de* sim reperiuntur. Hoc saltem sub controversiam rapiemus: Quæ
Justif. c. 4. nam justificationis significatio in hoc loco acceptanda sit: quid
(l) *Antr.* justificatio propriè in hoc actu significet. Varias autem hujus
dec. 3. disp. vocis homonymias qui desiderat adeat Chemnitium (k) Meifne-
24. q. 1. rum (l) Graverum (m) & alios.

(m) *part.* 20. Prænotamus autem Vocabulum justificare vel justificatio,
2. *in A. C.* nullibi apud Latinos profanos autores usurpatum legi, conceden-
membr. 1. tibus ipsis Adversariis, Bellarmino (n) Costero (o) quapropter sen-
(n) *l. 2. de* sus ejusdem ex sola Scripturâ petendus erit.

(o) *justif. c. 3.* 21. Quamvis autem an alio atq; alio modo in scripturis vox
In En- illa usurpetur cum nemine contendamus, tamen in hoc loco
chir. c. 6. non nisi forensem sensum vocis justificationis admittimus.

(p) *part. 1.* 22. Dissentimus igitur hæc in parte à Summulistis, Thomistis,
L. C. *de ju-* & Jesuitis, qui variè disputant de significatione verâ hujus Vocabuli,
stif. c. 4. dicuntq;: Quemadmodum calefactio importat motum ad calo-
(q) *part.* rem, dealbatio motum ad albedinem, quæ positive Subjecto indu-
4. *in A. C.* cuntur: Ita justificatio significat motum ad justitiam. Seu ut Tho-
p. *m. 6.* mas definit: Justificatio est transmutatio de statu injustitiæ ad sta-
(r) *In En-* tum justitiæ, referente B. Chemnitio (p) & D. Graverum (q) quam
chir. c. 6. sententiam etiam sequitur Costerus (r) cum asseclis.

23. Verùm talem sensum planè in hoc actu explodendum, & forenses accipiendum esse, demonstrat ac evincit, integri processus judicialis conditio, & omnia requisita, ut actor, reus, testis, iudex, chirographum, tribunal, &c. quæ describi circa hunc actum solent. Cum enim in iudicio DEI stemus gloriâ carentes, Legis poenam suscipere digni sumus; DEUS autem respiciens satisfactio- nem Filij, de qua infra agemus, motus ea peccatorem justificat i. e. absolvit à peccatis, & justum esse pronunciat, non novas qualita- tes infundendo, sed peccata tegendo, & eadem non imputando.

24. Interim tamen planè hic omnem mutationem non rejici- mus, ut Costerus falso nobis tribuit. i. e. sed modò Physicam, quam Pontificij fingunt. Si autem denotetur quævis generalis status mu- tatio s. variatio, omninò eam concedimus, ut quando peccator è statu iræ ad statum gratiæ transfertur, non tamen propriè id ad iusti- ficationem, sed ad proximè illam consequens referri debet.

25. Qui sensus forensis ex innumeris Scripturæ dictis demon- strari posset, ubi homines pij remissionem peccatorum adipiscentes hoc vocabulum eo sensu usurparunt. v. g. David descripturus actum justificationis (s) modo forensi id facit, se enim reum agnoscit, Do- minum iudicem, petitq; ne in iudicium intret cum ipso, aliàs nemo justificaretur, ubi sensus judicialis facillè elucefeit. Hunc sensum, etiam evincit parabola de publicano & Phariseo (t)

(s) Psal.
143. 3.

(t) Luc.
18. 14.

26. Evidè igitur sensum forenses hic locum habere, nosque absolvi à iusto iudice, qui tamen non justificat ex levitate, incuriâ, errore, vel iniquitate, nec in homine aliquid reperiri certum sit, in quo possit justificari, coram DEO, monstrandum est, unde hæc Ju- stificatio s. absolutio profluat, ut tam DEI iustitia quam misericor- dia illæsa maneat.

27. Hæc omnia nobis Apostolus præsentis in loco per omnes causas describit, causam cum Efficientem & Meritoriam, tum in- strumentalem, formalem & finalem proponendo, quas omnes or- dine videbimus breviter, pro scopi & pagellarum ratione.

28. Causam Efficientem Apostolus Gratiam DEI esse dicit. Ubi per hanc Gratiam cum Pelagio, referente D. Chemnitio (u) non in- selligimus gratuita dona creationis, quod DEUS omnes homines a-

(u) part.
2. L. C. de
justif. c. 4.

nimalia

nimalia rationalia, non bruta, saxa, aut cadavera nasci fecerit &c. quamvis enim sano sensu hæc concedi possent suo loco, tamen iste sensus hic planè expirat. Secundo etiam his nobis oritur cum Pontificijs, quid vocabulum Gratia in hoc actu significet.

29. Illi enim quia interdum vocabulum hoc in Scripturis designare, dona quædam gratuita pijs infusa inveniunt, statim à particulari argumentantes, eundem sensum etiam hoc loco nobis obtrudere volunt.

(vv) l. 2. de
justif. c. 3. 30. Facit hoc imprimis Bellarminus (vv) qui non tantum aliunde id probare conatur, sed etiam hunc nostrum Pauli locum assumit, dicitq; vocabulo Gratia non DEI favorem, sed infusas Qualitates denotari, quippe ille, Voce Gratis, satis superq; sit declaratus, cui etiam assurgit Costerus (*)

(*) Enchir. 31. Verum eâ autoritate qua id Bellarminus & Costerus dicunt, eadem & nos illud rejicimus; non enim dicendum, sed solidis argumentis probandum esset. Rationes autem quas adferunt leves sunt & infra (y) resolventur. Et loca quæ adducunt partim à

(y) th. 36 37 scopo aliena sunt, partim etiam fallaciâ compositionis & divisionis laborant, partim sanctificationem vel renovationem, cum justificatione confundunt; quæ omnia, si vis, exactissimè resoluta vide apud D. Grewerum (2) Et quamvis hic se extricare velint distinctione illa inter justificationem primam & secundam, non tamen eam ob scripturæ autoritatem, quâ caret, assumimus.

32. Quò autem, negatâ Adversariorum assertionem, argumenta firmissima eandem evertentia adducamus, nostramq; probemus, ac quod gratia vocabulum non infusas Qualitates, sed DEI favorem denotet demonstremus, plurima argumenta adducere possemus, quæ cum apud Chemnitium (a) Meiserum (b) & alios prolixè deducta sint, ibidem legi possunt.

(a) part. 2.
L. C. de justificatione.
(b) Anthr. dec. 2. disp. 2. q. 2.
(c) 2. Tim. 1. 9.
(d) Eph. 1. 4.
(e) Rom. 5. 17. 33. Nos brevitatis ergò hæc ponimus (1) Gratia illa quæ justificationem, dicitur data nobis esse in Christo ante tempora secularia (c) ante jacta mundi fundamenta (d) Hæc dona autem, quæ Adversarij intelligunt, in tempore data nobis esse dicuntur, nec ab æterno nobis inhaerent. Huc accedit quod Paulus ipse Gratiam hanc distinguat à donis per gratiam illam datis & concessis (e)

34. (2) Si propter justitiam infusam, & inhærentes qualitates justificemur, utiq; hæc justificatio ad solos pios, & non simul ad impios pertineret. Sed consequens est falsum. Expressè enim Paulus justificationem Impij describit (f) dicens: Ei qui non operatur justitiam, sed credit in eum, qui justificat *impium*, imputatur fides sua ad justitiam. (f) Rom. 4. v. 5.

35. (3) Adde quod hæc Gratia sæpius favor seu misericordia, appelletur (g) propositum gratiæ (b) Charitas, non quâ nos ipsum, (g) Tit. 3. 5. sed quâ nos ipse dilexit (i) & quæ similia sunt Synonyma, ex quibus (b) 2. Tim. quid hæc gratiâ notetur patescit. 1. 9.

36. Quod autem vocabulo *Gratia*, vocem *Gratiâ* addit Apostolus, id non pro Adversarijs, sed pro nobis militat. Ut enim ostenderet Paulus favorem illum DEI nobis non propter opera exhiberi, vel propter sanctitatem inhærentem, *gratiâ* id factum esse dicit i. e. ut alibi explicat (k) tanquam immeritum donatum. Potest enim fieri ut aliquis Gratiam inveniat propter virtutes, ut Joseph qui gratiam invenisse dicitur in oculis Potyphar, quia fuerit vir fortunatus (l) Ne ergo & hic talis opinio suboriretur apud quendam, Paulus vocabulo *Gratis* id refellit, Quod ipsum Græca vox δωρεάν subinnuit, quo respiciens B. Lutherus nervose expressit vertens: Ohne Verdinst. Quamvis alij putarint: Paulum se ipsum explicare his verbis, & hinc verterint: *Gratis*, i. e. *Gratiâ* suâ. (i) Eph. 2. 4. (k) Eph. 2. 8. (l) Gen. 39. 2.

37. Imò è diametro opponitur hæc vox *Gratiâ* præparationibus dispositionibus, merito Congruis & aliis figmentis, de quibus Scholastici varias ex cogitarunt disputationes, ad quas DEUS respiciens quasi commoveatur, ut infundat gratiam seu gratuita dona, quibus formaliter justii fiant homines coram DEO, quemadmodum prolixè refert B. Chemnitius (m) & Bellarminus ipse hæc dispositionum genera recenset (n) sed merito hic vocabulum *Gratiâ* opponimus Adversarijs si autem *Gratis* & ex *Gratiâ*, utiq; non ex operibus, hæc ipsa enim Paulus pro immediatè oppositis habet (o) (m) part. 1. exam. cõc. Trid. f. 155. (n) l. 1. de justif. c. 13. (o) Rom. 11. 6.

38. Quod etiam Bellarminus negat (p) vocem PER proprie tribui posse causæ Efficienti, sed tantum formali aperte falsum est, nam plurima existant Scripturæ testimonia, in quibus vox PER de (p) l. 2. de justif. c. 3.

B

DEO

(q) Rom. DEO enunciatur, causamq; Efficientem denotat, ut cum PER DE-
11. 36. Ebr. UM omnia esse dicuntur (q) imò ferè omnibus causis addi solet,
2. 10. quâ dere V. Meisnerum. (r)

(r) part. 2. 39. Minimè autem in totum negamus: Aliquam justitiam in-
P. S. f. 1. hærere piis, sed potius affirmamus; Interim tamen illam in statu
614. q. 9. Renovationis, tanquam Justificationis consequens, non autem
tanquam formalem ejusdem causam consideramus, vel nuncupa-
mus, quippe quæ sola, ut cum Bernhardo loquar, est meritum Chri-
sti, de quo infra differemus.

40. Sequitur II. Causa meritoria, quæ est *Christus*, is enim ut
Gratia in tempore toti generi humano conferretur, promeruit, non
ad modum Instrumenti sed meritorie acquisivit idq; Redemptione
& passione sua.

41. Cum autem *Redemptionis* mentionem injicit Apostolus,
deducit nos isto Vocabulo ad carcerem & hostes, qui nos captivos
detinebant, quales erant peccatum, Diabolus, mors &c. Ab his
omnibus Christum nos liberasse dicit Scriptura.

42. Ideo enim Salvator noster homo natus est, & particeps fa-
(f) Ebr. ctus carnis, quam habent infantes, ut per mortem destrueret eum,
2. 14. qui habebat mortis imperium i. e. Diabolum, & liberaret eos, qui
(t) 1. Cor. timore mortis per totam vitam obnoxij erant servituti (f) ipse
15. 55. nobis victoriam mortis & inferni dedit (t) à peccatis sanguine suo
(u) 1. Job. mundavit (u) à maledictione Legis liberavit, dum ipse maledictio
1. 7. factus est. (vv)

(w) Gal. 43. Ne autem hæc videretur esse Metaphorica Redemptio,
3. 13. quemadmodum Photiniani excipiunt dicentes: Christum nos re-
demisse & salvare non nisi ratione doctrinæ, exempli, & traditæ à
DEO potestatis. Ad quod demonstrandum etiam exempla plu-

(x) Act. 7. rima ex V. T. Moysis, qui à Stephano *λυτρώτης* vocatur (x) & alio-
36. rum heroum adducunt, qui metaphoricè absq; satisfactione vel
pretio liberasse dicuntur. Vel etiam ipse DEUS Israelitas rede-

(y) Exod. missis perhibetur, (y) cum tamen nullum Pharaoni solverit
15. 19. pretium.

44. Quapropter non tantum Paulus hic vocem *ἀπολυτρώ-*
σεσθαι seu redemptionis usurpat & verbum *ἀγοράζειν* addit, quod
emptio.

emptionem certo interveniente pretio designat, sed etiam eandem Redemptionem determinat; quoniam λύτρω facta sit. Illud enim tam gratum DEO, & sufficiens, fuisse testatur, ut Dominus hoc Redemptore placatus non tantum sit, sed etiam eodem tanquam placamento & Propitiatorio uti velit, ad ignoscenda omnium hominum peccata, verà fide ad illud accedentium, hinc DEUM illum Propitiatorium proposuisse dicit.

45. Et videtur hic omninò alludere Apostolus ad typum illum in V. T. Ubi mandatum erat Moyfi (z) ædificare propitiatorium ex auro mundissimo, sic dictum, quia DEUS illo placabatur, Moysi; tanquam ex oraculo responsa dabat. (a)

(z) Exod.

25. 17.

(a) Num.

7. 89.

46. Hoc propitiatorium verè representavit Christum ratione prædicationis, obvelationis, & placationis, quorum membrorum explicationem vide apud alios.

47. Concidit igitur error Photinianorum asserentium, ædificia templi V. T. cum adhærentis suis & sacrificiis non præfigurasse Christum, nec typos ejusdem fuisse, cum non tantum Epistola ad Ebræos omnia illa *σείων καὶ ὑποδείγματα* N. T. & Pontificis ejusdem fuisse dicat, sed & Paulus expressè hoc loco mentionem propitiatorii faciat, & quasi digitum ad illud in V. T. intendat, quodq; id ad Christum applicandum sit innovat.

48. Corruit quoq; vana illa Socinianorum contra meritum, Christi exceptio, asserentium: DEUM nunquam generi humano infensum fuisse, cum in ipsum non cadat ira aut indignatio, sed misericordia & bonitas.

49. Verùm contrarium patet ex hoc dicto Apostolico, in quo dicimur esse omnes peccatores. DEUS autem odit peccata (b) & delicta separant homines à DEO (c) imò ira ejus manet super incredulos (d) unde & Naturà filij iræ dicimur (e) Quidni ergò DEUS nobis succensuisset?

(b) Ps. 5. 6.

(c) Esa.

59. 2.

(d) Job. 3.

36.

(e) Eph.

2. 3.

50. Accedit & hoc quod Christus Propitiatorium nostrum sit, & alibi mediator noster dicatur (f) si igitur DEUM nobis reconciliavit, nobisq; propitium reddidit, (g) ac noster mediator fuit. Utiq; DEUS nobis ante infensus fuit, nosq; pars ab ipso dissidens fuimus Atqui verum prius E. & posterius,

(f) 1. Tim.

2. 5.

(g) 1. Job.

2. 2.

B 2

51. Nec

(h) 2. Cor. 51. Nec obstat, quod dicitur: DEUM sibi ipsi reconciliaſſe mundum in Christo (h) Ideo tamen Christus ab hac expiatione non est excludendus, cum hæc sint ratione causarum subordinanda non opponenda; Adde quod Redemptio sit opus ad extra, adeoque juxta illud vulgatum, indivisa, & nulla persona S. S. Trinitatis excludenda.

(i) tom. 3. Giesſ. diſſ. 5. lb. 11. 52. Sequitur porro, quodnam illud sit *λύτρω* quo Redemptio hæc facta est: Hoc fuit *sanguis Christi*. Ubi tanè non excludimus activam obedientiam (ut vulgò vocatur) quam Christus legi præstitit, quemadmodum contra Joh. Piscatorem tum D. Menzerus (i) tum alij hoc evincunt. Ultraq; enim obedientia Christi tam activa quam passiva lytron hoc constituit.

(k) Rom. 8. 4. (l) Rom. 10. 4. 53. Nam Christus totam legem impleviſſe dicitur (k) ideoq; ejusdem finis (l) At lex non solum poenarum sublationem, sed & vitæ sanctimoniam, suiq; actualem impletionem requirebat, quod utrumq; nisi à Christo factum esse credamus, nullum nobis in vitâ remanebit solatium, Cum videamus, nos legi satisfacere non posse, & vitam talem agere, qualis justificatos & renatos decet.

(m) Ebr. 9. 22. (n) 1. Petr. 1. 19. 54. Hoc in quam *λύτρω* Redemptio nostra acquisita est. Nec enim hic justitia DEI damnum passa, sed satisfactionem accepit, quâ solutâ DEUS placatus est, nosq; in gratiam recepit. Quoniam enim remissio peccatorum fieri non poterat absq; effusione sanguinis (m) & nunc tandem ultimis temporibus effusus sit verus sanguis in typis adumbratus, agni nimirum immaculati (n) utiq; remissionem peccatorum consequi necessum fuit.

(o) Eph. 2. 6. (p) Act. 4. 12. 55. Nec est, ut hic ratiocinemur cum Scholasticis de voluntate DEI Absolutâ; An secundum illam DEUS potuisset absq; ulla satisfactione nos in gratiam recipere. Nam hæc nobis occulta sunt quapropter revelatam ejus voluntatem exosculemur, secundum, quam ipsi placuit nos in dilecto diligere (o) & extra Christum nullam salutem constituere. (p)

56. Et quamvis satisfactionem Christi Paulus quoad verba in hoc dicto non exprimat, facit id tamen quoad *δύναμιν*, quemadmodum aliàs multa in Scriptura sunt, quæ in ea non dicuntur intelliguntur tamen; Nam quicumq; nos liberavit, & placavit nobis inſenso,

in fensio, & quidem pretio interveniente, is pro nobis satisfecit, Atqui verum de Christo prius E. & posterius.

57. Majorem comprobatur præter experientiam in processibus judicialibus, divina justitia, quæ omnino violata fuisset, si nullum pretium æquivalens & satisfactorium intervenisset. Minor est Pauli E. conclusio est certissima.

58. Huc accedunt plurima Scripturæ testimonia dicentia: Christum nos emisse non auro vel argento, sed proprio sanguine (q) *1. Petr.* imò nos justificari ejus sanguine (r) nos habere in Christo redemptionem per sanguinem ejus, (s) Christum se ipsum dedisse redemptionem pro omnibus (t) nos esse redemptos in sanguine (u) & quæ sunt similia. *1. 18. Act. 20. 28. (r) Rom. 5. 9. (s) Col. 1. 14. (t) 1. Tim. 2. 6. (u) Apoc. 5. 9. (v) 2. Cor. 5. 19. (x) 1. Joh. 2. 2. (y) Joh. 10. 30.*

59. Hoc λόγος autem persolvit tam patri, quam sibi ipsi, quod quidem Photinianis absurdum, nobis autem mysterium venerandum videtur, cum DEUS sibi ipsi reconciliasse mundum [vv] & Christus etiam propitiatio nostra dicatur (x) Nec enim hic fuit inter Personas Trinitatis quædam pugna voluntatis, ut Ostorodus blasphemè quærit, sed harmonia ob unitatem essentiæ [y] Adde quod nec in jure Politico absurdum sit, judicem sibi satisfacere, ne lex violetur, cujus rei possent adduci Exempla.

60. Nec obstat: DEUM gratis & ex gratia seu Misericordia nos salvare, si autem satisfactionem accepit intervenientem, utiq; non gratia sed debitum est nos liberos facere; Nam non opponimus satisfactionem hanc Misericordiæ, sed justitiæ DEI, quæ se invicem non tollunt, utraq; enim in hoc actu concurrunt. Justitia, dum ne lædatur satisfactionem expetit. Misericordia, dum de jure suo aliquid remittit, & aliena persona ad satisfaciendum admittitur, cum tamen stricto jure eidem animæ, quæ peccaverat, moriendum esset. (z) *(z) Ezech. 18. 19.*

61. Nec etiam obstat: Non potuisse Christum satisfacere, cum non pœnam delicto dignam, nempe æternam infernalemq; perpeffus sit. Verè enim Christus dolores infernales sensit, præcipuè in horto sanguineas guttas sudans, [a] in cruce se derelictum clamitans [b] Et quamvis æternæ morti non manserit obnoxius, quoad temporis durationis actum, tamen subitam, subjectusq; illi *(a) Luc. 22. 44. (b) Matth. 27. 47.*

(c) Act.
2. 2. 4.

illi erat, mansissetq; nisi divina omnipotentia, quæ pollebat intervenisset, juxta quam impossibile erat hunc sanctum Dominum à mortis vinculis detineri [c] adeoq; poenæ infinitatem personæ dignitas compensavit, morsq; ejus æterna dici meretur ratione vigoris & intensioris.

62. Quapropter hanc passionem Salvatoris nostri DEO satisfacisse satis apparet, si spectes personam si spectes pretium. Quia enim infinitum Ens erat læsum, infinita persona ad idem placandum requirebatur. Quia poena infinita imminerebat, Eadem etiã removenda fuit. Quod Christus dum præstitit, gloriam quã destituebamur nobis reacquisivit.

(d) part. 2.
Exam. c. 8.

(e) 1. Tim.
2. 5.

(f) 1. Joh.
2. 2.

63. Hanc satisfactionem Christi, hoc propitiatorium solum, interponimus inter nostra peccata & inter DEI iram, nec satisfactionibus propriis confidimus, aut illas meritorias cum Pontificiis dicimus, addendas merito Christi, de quo vide D. Chemnitium [d] Christus enim solus est satisfactor, & unicus mediator [e] solaq; propitiatio [f] cui citra ignominiam alias propitiationses, & satisfactiones addere non possumus.

64. Sequitur *Instrumentalis causa seu medium apprehendens*. Cum enim Paulus dicat: DEUM Christum nobis propitiatorium proposuisse (*προσθετο*) utiq; manu quasi Spirituali indigebimus, quã hoc propositum donum apprehendamus, ac amplectamur, nobisq; applicemus; Hanc Apostolus dicit esse *Fidem*.

(g) part. 2.
Exam. f.

154. seq.

(h) Enchir.
c. 4. p. m.
167.

(i) lib. 1. de
justif. c. 7.

65. Lis autem nobis est cum Pontificiis & Photinianis, quidnam voce Fidei in actu justificationis intelligendum veniat? Pontificij docent: Nudum Assensum cum notitia denotare absq; Fidencia, ut videre est ex concilio Tridentino, apud Chemnitium [g] Costero qui fidem justificantem cognitionis speciem esse dicit [h] vel etiam Noticiam excludunt, & rectius per ignorantiam, Fidem hanc definiri posse asserunt, uti statuit Bellarminus [i] cui tamen Costerus in os contradicit, asserens: Fidei proprietatem esse, ut ea quæ fide tenemus firmiter cognoscamus l. c.

66. Quamvis autem minimè diffiteamur. Vocabulum Fidei varias significationes admittere, quæ in sacro Codice passim occurrunt, & à Theologis annotatæ reperiuntur. Attamen in actu justificationis

justificationis firmissimam fiduciam cum notitiâ & Assensu denotare asseveramus.

67. Idq; contra Scholasticos, inter quos Thomas & alij sunt, dicentes: Fidem hic esse Instrumentum, non quatenus objectum suum nempe meritum Christi apprehendit, sed potius, quatenus tanquam aliquod dirigens est voluntatem, ut eliciat motus spei, & dilectionis, quibus ita præparetur, ac disponatur, ut de congruo mereatur justificationis infusionem, & ne virtutes in quoddam incognitum agant, igitur fides illa proponit id esse, & sic etiam nudam notitiam & assensum sufficere innunt ut pluribus refert D. Chemnitius. (k)

68. Contra hos inquam asserimus: Fidem & quidem cum vera Fiducia conjunctam esse verum instrumentum apprehendens meritum Christi; Ratio Assertionis est: Quoniam DEUS hunc Christum propitiatorium proposuit in sanguine, eo fine ut scilicet quisq; eum sibi applicet & apprehendat. Utiq; instrumentum illud ita debet esse comparatum, ut finem illum assequatur. Nuda notitia & assensus id facere nequeunt, cum etiam in impiis dentur. E-addenda erit fiducia. Hæc enim quia non tantum scit, & concedit, sed & sibi applicat, suumq; omne esse reputat, utiq; verè finem assequetur, in quem propitiatorium hoc propositum est, illudq; apprehendet, & sic non à justificatione excludenda erit. Cœtera dubia eorumq; solutiones in discursu videbimus.

69. Patet etiam hinc, quodnam Fidei justificantis objectum adæquatum sit proprium & proximum (Non enim jam loquimur de Fide in genere cujus objectum omne in verbo DEI revelatum esse concedimus) illud dicimus esse, Misericordiam & gratiam DEI in Christo, tanquam nostro propitiatorio propositam. Et ratione hujus objecti Fides nos verè justificare dicitur.

70. Cui sententiæ validè se opponit Bellarminus (l) ostendere conaturus: Christum in genere à sanandis & aliis Auditoribus potuisse fidem justificantem, quæ tamen modò ut fides circa Omnipotentiam, Omniscientiam &c. versans describitur. Apostolos fidei justificantis specialis objecti misericordiæ DEI & Christi meriti nullam mentionem fecisse, & quæ sunt alia. Verùm Jesuita multa

(k) part. 2.

Exam.

f. 177.

(l) l. 1. de
justif. c. 8.

rursus

rursus dicit, pauca probat. Contrarium enim in omnibus locis
quæ adducit elucescit, & ad oculum demonstrari potest, quod in
conflictu præstare parati sumus.

71. Fidem deniq; cum Instrumentalem justificationis causam
dicimus; Intelligimus illam, cujus forma informans quasi, est ipse
Christus, qui tanquam anima ejus, ut B. Chemnitius in L. C. loqui-
tur, cujus motu agitur, & in facta ac opera Charitatis erumpit,
perq; ea efficax est (m) Non autem illam quæ à spe, Charitate, & aliis
virtutibus informatur, quam Pontificij confingunt, & nobis hoc
loco obtrudere volunt, ut videre est apud Bellarminum (n) quem
non obscure sequitur Costerus (o)

(m) Gal.
5. 6.

(n) L. 2. de
just. c. 4.

(o) 15. seq.

(p) Enchir.
cap. 4.

72. Photiniani docent: Fidem illam quâ justificamur esse Fidu-
ciam in DEO collocare, & ipsi obedire. Ex qua descriptione patet
ipso fiduciam & spem in DEUM sine speciali fiducia in meritum
Christi, & obedientiam seu impletionem Legis & præceptorum
DEI, Fidem justificantem dicere.

73. Verùm hanc Fidei descriptionem multis modis in aperta
Scripturæ dicta impingere facile est demonstrare, præcipuè exinde
quod Spiritus S. à justificatione omnem obedientiam, & omnia
opera (in ordine causarum) excludat, ut ex gratiâ sit, idq; non ex
nobis (p) & favor hic gratuitus operibus nostris opponatur (q) quod
argumentum prolixè deducit D. Grawerus. (r)

(p) Eph. 2. 8
(q) Rom.
11. 6.

(r) part. 4.
in A. C.
art. 4.

74. Quodq; dicunt fiduciam esse collocandam in misericor-
diam DEI, eo ipso proprio se jugulant gladio, cum extra Christum
DEUS nullam misericordiam exhibeat specialem seu reconcilia-
tionis (de generali enim & simplici affectu hic non loquimur) quip-
pe ipse solus est propitiator, propositus nobis, in quo, & de cujus
gratiæ plenitudine gratiam pro gratia accepimus (s) in illo dilecto
dilecti sumus (t) Quapropter dum misericordiam DEI requiri sta-
tuunt ad salutem nostram, causam ejus promerentem, quæ est Chri-
stus concedere coguntur, quam non nisi Fide verâ apprehendere
possumus.

(s) Job.
2. 16.

(t) Eph. 1. 6

75. Hanc igitur Fiduciam in misericordiam merito Christi par-
tam, causam justificationis nostræ verè dicere licet, salvâ veritate,
nec ut hic cum Goclenio justificationem Metonymicam quandam
in

in Fide constringamus opus est, quem eo nomine rectè perfringit (u) p. 1. P. S. D. Meisnerus (u) si enim omnes justificationis causæ sibi rectè sub- f. 1. q. in ordinerentur nulla orietur oppositio. app. Rhet.

76. Consideranda jam venit ipsa Formalis justificationis causa. Concilium Tridentinum, (vv) Bellarminus (x) Costerus, (y) dicunt esse qualitatem inhærentem seu gratiam diffusam, merito Christi partam. Verùm hanc assertionem falsam esse patet ex Scriptura quæ non nostrâ sed Christi justitiâ nos justos fieri declarat. Vocabulum Gratiz autem hunc sensum non admittere supra (z) demonstravimus. (vv) sess. 6. can. 11. seq. (x) l. 2. de just. c. 3. (y) Enchir. c. 6.

77. Dicimus autem formalem justificationis causam esse Remissionem peccatorum, quam Paulus expressè indicat. Et quamvis in nostris Theologos valde debacchetur Bellarminus (a) quod in causâ formali ponendâ discrepent, nihil tamen efficit, nam prius debebat suos conciliare Patres, qui in re dissentiunt. Nostri autem in verbis tantùm. (z) tb. 33. seq. (a) l. 2. de just. c. 1.

78. Quod enim quidam dicunt justificationem consistere in Remissione peccatorum, quidam in imputatione Christi non eò partes oppositas faciunt, sed tanquam causam & effectum distinguunt, non autem divellunt, cum hæc invicem arctissimè cohæreant, & quasi reciprocè prædicentur: Quamprimum enim justitia Christi homini imputatur, eo ipso momento peccata remissa sunt & vice versa.

79. Cui nonnulli addunt distinctionem inter Formalitatem Metaphysicam, quidditatem rei & inter Formalitatem Logicam, quidditatis hujus rationem dicentem.

80. Adeoq; patet utrumq; stare posse: Nam & justitia Christi nobis imputata, est formalis justificationis causa. Non quasi DEUS justitiam infundat cordibus nostris tanquam habitum, sed reputatur nostra esse, quemadmodum nostra injustitia Christo imputata est, quorum pertinet typus de hirco emissario (b) & verba (c) quibus DEUM peccata nostra in eum conjecisse dicitur. (b) Lev. 16 20. (c) Esd. 53. 4.

81. Et quemadmodum originale malum *σέρεον* & *Ἰεον* involvit. Sic & hæc justificatio in imputatione consistens, modum geminum infert, privativum nempe, quo id quod adest abesse putatur, & positivum quo id quod abest adesse putatur, non tamen.

C

hæ

hæ distinctæ partes sunt, sed coherent, quamvis nos diverso modo ita concipiamus.

(d) l. 2. de 82. Nec est, quod objiciat Bellarmius (d) hanc justitiam Christi imputatam, purum putumq; Lutheranorum figmentum esse;

¶ 7. Nec timemus anathemata conciliabuli Tridentini (e) aut calumnias, quas contra eandem evomit Costerus (f) cum expressis nitatur Scripturæ testimoniis, DEUM nempe Impio Fidem (intellige non

11. nudè sed in *quod* consideratam quatenus respicit & apprehendit meritum Christi) imputare ad justitiam (g) Et quemadmodum Fides Abrahamo imputata est ad justitiam, sic & nobis. Imò Bellarminus sui oblitus, hanc justitiam imputativam concedit (h) modo non excludatur justitia nostra inharens.

(f) de justif. c. 6. 83. Minimè autem omnia peccata in justificatione totaliter auferuntur, sed tantùm teguntur (i) & non imputantur (k) per *πάρεσιν* ut Apostolus h. l. loquitur per *disimulationem*.

(i) Ps. 32. 1. 84. Imò quemadmodum nostra inobedientia, Christo fuit verè imputata, quod infeliciter negat Bellarminus (l) cum Christus verè dicatur languores nostros portasse (m) & peccata nostra ut agnus DEI (n) imò peccatum factus (o) imputativè scil. non habitualiter sic & ejus obedientia nostra fit imputativè, non per infusionem, & expulsionem omnimodam prioris vitiosi habitus.

(m) Esa. 53. 4. 85. Non tamen hæc *justitia imputata* est nudè *putativa* & externa, ut eam appellat Costerus. Sed potius verè nostra. Quia enim per hanc imputationem justitiæ Christi, ejus membra reddimur mystica, mirabiliterq; quoad interiorem hominem unimur, utiq; hæc justitia, non ut velum externum, nos exterius mundos apparere faciet, sed & in corde sanctificabit, & conscientias ab operibus mortuis mundabit (p)

(p) Ebr. 9. 14. 86. Adeoq; hanc imputationem justitiæ Christi non opponendam esse Remissioni peccatorum apparet. Quod aurem Apostolus illam jam manifestari sub DEI tolerantia dicit, eo ipso innuit. Quod DEUS tolerans fuerit in eo. Quamvis enim satisfactio hæc à Filio non præstata sit sub initio mundi, attamen DEUS tempus plenitudinis exspectavit (q) & æq; patribus in V. T. remissionem peccatorum fide in satisfactionem hanc futuram, ac nobis exhibuit, unde

(q) Gal. 4.

unde & eadem gratiâ salvari speramus ac patres nostri (r) Quod (r) Act. 15.
autem illi gratiâ hujus participes facti sint, ut nos, DEI tolerantiaë
tribuendum esse inquit Apostolus. II.

87. Addit deniq; Apostolus in remissionem *præcedentium peccatorum*. Ubi nonnulli intelligunt dissimulationem DEI quâ DEUS remittens peccata simulat quasi præterita jam dudum sint, cum ipsum non amplius offendant, propterea quod tecta sint, & tanquam dudum oblivioni tradita.

88. Sed per peccata præcedentia hic intelliguntur legales figuræ V. T. ad quas hoc loco Paulus respicit, in quibus adumbrata fuit Christi satisfactio, quemadmodum explicat D. Menzerus (f) (f) Tom 3.
Ne igitur aliquis illa sacrificia in dubium vocaret, nec peccata illo-
rum in V. T. æq; expiata esse sub typis crederet, Paulus addit & re-
petit illa æq; placata esse ac nostra, quæ post hanc satisfactionem
factam patravimus. Giesl. disp. 18 th. 49.

89. Adeoq; hic non putandum: Ac si Christus tantum pro originali & præteritis peccatis satisfecisset, quemadmodum Anselmum & Catharinum hunc locum explicasse fertur, nam universale & sufficiens lytron est sanguis Christi, qui nos mundat ab omni peccato (r) & placamentum est pro totius mundi delictis (u) (r) 1. Job.
Nec quicquam hic valet discrimen inter mortis Christi sufficien-
tiam & ejusdem efficaciam. 1. 7.
(u) 1. Job. 1. 2.

90. Ultimò explicanda restat causa finalis, quæ est *justitiæ divine declaratio*, quam Paulus innuit vers. 26. varias qui hujus loci lectiones & Expositiones desiderat conf. disp. Giesl. (vv) (vv) tom. 3.
disp. 18.

91. Per hanc justitiam DEI nonnulli indicari putant ejus bonitatem & misericordiam, quâ justi sumus coram DEO. Et vocatur
justitiâ Fidei, non tantum quia à Fide incipit & dirigitur, sed quia consistit in gratuita remissione peccatorum propter Christum fide apprehensum, qui est fundamentum justitiæ nostræ, (x) & so-
lam hanc accipit, quorsum respiciens B. Lutherus vertit: Die Ge-
rechtheit die für GOTT gilt. 1. 30.

92. Non tamen & hic sensus incommodus esse videret, scilicet: Quod Deus justus maneat: Quamvis enim gratis condonet peccata, attamen nemini hoc facit, nisi illi, qui fidem habet in Jesum Christum, qui quia satisfecit pro credente in eum, igitur justitia
DEI

DEI non læditur, licet hunc impium iustificet, cum satisfactionem sibi verè imputatam offerat. Et sic simul iustitia declaratur.

(y) 2. Tim. 1. 10.
(z) Jer. 33. 6.
93. Et tantum pro scopi & Exereitij ratione de proposito Themat. Salvatori nostro Jesu Christo, qui mortem sustulit & vitam ac immortalitatem in lucem produxit (y) qui est Jehova iustitia nostra (z) cum Patre & Spiritu S. sit laus, honor, & gloria, nullis seculis termanda Amen.

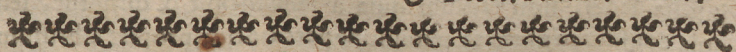
Nil nostris meritis nisi mortis pœna, & a-
vernus

Debentur, rigidi si juris lance supremus
Compensare volet: sed sit tibi gloria, Christe,
Solvisti nostrū vice, frangens tartara & orcū,
Ac tibi fidentes in cœlica regna reponis.

Hoc HEY SI hisce doces thesibus tibi filum
Ariadnes

Effatum Pauli, tu pergito fidere Paulo,
Nunquā hic te faller, cœliq; in sede repostus
Donatori olim cantabis carmina Christo.

JOHANNES QUISTORPIUS, D.
& Theol. Facult. Senior.

Quisq; fide iustum fidit se, infidus in ipso
Iusto. Non puto sic iustificare fidem.

In honorem Præstantissimi Dn. Respondentis
de iustificatione disputantis

JOACHIMUS LÜTKEMANN,
Eccl. & Profess.

1766 (o) 90

unde & eadem gratiā salvari speramus ac patres nostri
autem illi gratiā hujus participes facti sunt, ut nos, DE
tribuendum esse inquit Apostolus.

87. Addit deniq; Apostolus in remissionem *precedentium*. Ubi nonnulli intelligunt dissimulationem DE
remittens peccata simulat quasi praterita jam dudum
ipsum non amplius offendant, propterea quod tecta
quam dudum oblivioni tradita.

88. Sed per peccata *precedentia* hic intelliguntur
ra V. T. ad quas hoc loco Paulus respicit, in quibus ac
fuit Christi satisfactio, quemadmodum explicat D. Me
Ne igitur aliquis illa sacrificia in dubium vocaret, nec p
rum in V. T. æq; expiata esse sub typis crederet, Paulus
petit illa æq; placata esse ac nostra, quæ post hanc sati
factam paravimus.

89. Adeoq; hic non putandum: Ac si Christus t
originali & prateritis peccatis satisfecisset, quemadmo
helmum & Catharinum hunc locum explicasse fertur, n
sale & sufficiens lytron est sanguis Christi, qui nos mu
mni peccato (r) & placamentum est pro totius mundi
Nec quicquam hic valet discrimen inter mortis Christi
tiam & ejusdem efficaciam.

90. Ultimò explicanda restat causa finalis, quæ est
vine declaratio, quam Paulus innuit vers. 26. varias qu
lectiones & Expositiones desiderat conf. disp. Giess. (vv)

91. Per hanc justitiam DEI nonnulli indicari putant
tatem & misericordiam, quæ justis sumus coram DEO.
justitia Fidei, non tantum quia à Fide incipit & dir
quia consistit in gratuita remissione peccatorum propte
fide apprehensum, qui est fundamentum justitiæ nostra
lam hanc accipit, quorsum respiciens B. Lutherus vertit
rechrigkeit die für GOTT gilt.

92. Non tamen & hic sensus incommodus esse vi
Quod Deus justus maneat: Quamvis enim gratis conde
ta, attamen nemini hoc facit, nisi illi, qui fidem habe
Christum, qui quia satisfecit pro credente in eum, igit

Act. 15.
11.

Tom 3.
ff. disp.
b. 49.

1. Joh.
7.
1. Joh.
2.

tom. 3.
18.
10.

1. Cor.
30.

